

ФАНДРАЙЗИНГ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДВНЗ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАГОСТРЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ МІЖ НИМИ

Ю. Ю. Харчук, к.е.н., ст. викл.
Національний університет «Острозька академія»

На сучасному етапі розвитку національної економіки України, в умовах політичної та фінансово-економічної кризи, реформування системи вищої освіти, уряд ставить досить високі вимоги до діяльності державних вищих навчальних закладів державної та комунальної власності (далі — ДВНЗ) на ринку освітніх послуг: постійне підвищення якісного рівня професійної підготовки майбутніх фахівців; забезпечення в країні відтворення та розвитку її інтелектуального потенціалу, а в кінцевому результаті — гарантування належного місця у світовій спільноті, що є можливим лише за умов визнання вищої освіти як пріоритетної галузі, з своєчасним та повним обсягом фінансового забезпечення. Саме тому ДВНЗ повинні постійно моніторити рівень своєї економічної безпеки шляхом якісного обліково-аналітичного забезпечення фінансової стійкості, бренд-менеджменту, здійснення фандрайзингу в розрізі надання послуг освітнього та неосвітнього характеру, підтримання своєї конкурентоспроможності. Тому, з огляду на зазначене, обрана проблематика дослідження є актуальною і потребує вивчення.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності використання фандрайзингу як одного із шляхів забезпечення економічної безпеки ДВНЗ України в контексті загострення конкуренції між ними на основі вивчення теоретичних та практичних аспектів досліджуваної проблематики.

Тенденції у розвитку сучасної вищої освіти України, які спостерігаються останніми роками: зменшення чисельності абітурієнтів, відсутність дієвих зв'язків з ринком праці, втрата фінансової стійкості, поступове зменшення державного фінансування, загострення конкуренції через значну кількість навчальних закладів, напрямів підготовки та спеціальностей [2], становлять суттєві загрози для економічної безпеки ДВНЗ. Так, відповідно до інформації

прес-служби МОН у 2014 році в Україні функціонувало 325 ВНЗ III-IV рівнів акредитації (215 державної форми власності, 14 – комунальної та 96 – приватної). Орієнтуючись на досвід європейських країн – це забагато. Наприклад, в Італії на 60 млн. населення припадає 65 університетів, у Франції на 63 млн. – 41, в Іспанії на 45 млн. – 60, у Великобританії на майже 61 млн. – 142, а в Україні на 47 млн. – 238. Усього за період 2008 – 2009 та 2011 – 2012 н. р. було ліквідовано 35 ВНЗ, протягом 2010 – 2013 років створено 13 регіональних університетських центрів на базі 33 ВНЗ [5]. Проте, і надалі актуальним залишається безкомпромісне припинення діяльності тих ДВНЗ, де низька якість освітніх послуг, а також підтримання об'єднання слабких університетів у потужні навчальні заклади з метою економії державних коштів.

В свою чергу, поділяючи думку Стеців І. С. вважаємо за доцільне трактувати економічну безпеку ДВНЗ як такий стан їхньої економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і гарантує стабільне функціонування та динамічний розвиток [1], що неможливий без достатньої кількості фінансових ресурсів на покриття не лише поточних, а й капітальних видатків навчальних закладів.

Одним із шляхів акумулювання ДВНЗ додаткових фінансових ресурсів та підвищення рівня їхньої фінансової стійкості, а відтак і економічної безпеки, є фандрайзинг. В перекладі з англ. (fund — «засоби, фінансування», raise — «знаходження, збір») – це методика пошуку джерел фінансування, необхідних для здійснення діяльності неприбуткових бюджетних організацій, включаючи реалізацію неприбуткових програм і проектів (комплексу запланованих заходів, об'єднаних загальними завданнями, метою яких є досягнення соціально значимого ефекту, а не здобуття прибутку)[4]; пошук ресурсів (людей, обладнання, інформації, часу, коштів та інше) задля реалізації проектів чи/або підтримання функціонування організацій [3]. Особливістю залучення додаткових джерел фінансування є злагоджена діяльність наглядової ради, персоналу та студентства ДВНЗ у цьому процесі. Важливим також є зближення

керівництва навчальних закладів з бізнесом, як найбільшим джерелом фінансових ресурсів.

Однак, щоб розширити потенціал ДВНЗ України для інвестицій від юридичних та фізичних осіб–благодійників та меценатів доцільно: чітко формулювати перед представником необхідність та ефективність вкладення коштів у ту чи іншу сферу діяльності ДВНЗ; детально володіти достовірною та повною інформацією щодо усіх потенційних донорів навчальних закладів, особливостей їхньої діяльності; вміти переконувати у правильності своїх суджень та ефективності вкладення коштів у конкретний проект; дякувати за отриману допомогу (знавці фандрейзингу говорять: подякуй сім разів перед тим, як знову просити).

Таким чином, в контексті загострення конкуренції між ДВНЗ, забезпечення їхньої економічної безпеки шляхом фандрайзингу можливе за умови постійного моніторингу керівництвом навчальних закладів: своєї діяльності та інформації щодо розвитку вітчизняного та міжнародного ринків освітніх послуг; раціональності використання фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів; участі представників професорсько-викладацького складу та студентства у здійсненні фандрайзингу: отриманні грантів, залученні коштів спонсорів та меценатів, реалізації науково-дослідних проектів.

Список використаної літератури:

1. Стеців І. С. Економічна безпека ВНЗ: сутність та особливості планування. Національний університет «Львівська політехніка», 2010 – С. 218-222.
2. Тюленев Г. Д. Оцінювання економічної безпеки вищих навчальних закладів в Україні. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://thesis.at.ua/publ/15_11_15_12_2013_r_menedzhment_rozvitok_teorija_ta_praktika/tjulenev_g_d_ocinjuvannja_ekonomichnoji_bezpeki_vishhikh_navchalnikh_zakladi_v_v_ukrajini/9-1-0-270
3. Фандрайзинг в образовании. — [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://egovkinanv.ucoz.ru/load/2-1-0-6>.
4. Харчук Ю. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової стійкості вищих навчальних закладів державної та комунальної власності : дис. канд. економічних наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» / Харчук Юлія Юріївна. — Київ, 2014. — 208 с.